

ILMATIETEEN LAITOS
METEOROLOGISKA INSTITUTET
FINNISH METEOROLOGICAL INSTITUTE

Verkkoluento

Tulevaisuuden talvet Suomessa

Kirsti Jylhä
Ilmatieteen laitos
Ilmastokeskus

5T-tiedekasvatushankkeen vierailupäivä

<http://ilmasto-opas.fi/kansalaistiede>

6.10.2015

Kaksi täysin erilaista talvea, 2007/2008 ja 2010/2011: näkymä samalta vantaalaiselta pihalta

23.2. 2008

23.2. 2011

ILMATIETEEN LAITOS
METEOROLOGISKA INSTITUTET
FINNISH METEOROLOGICAL INSTITUTE

Onko tämä jo osoitus ilmaston muuttumisesta?

23.2. 2008

Tilastot ja sattuma

Kuvat: Ilkka Juga (IL)

Mikä on luonnollisen vaihtelun osuus?

23.2. 2011

Eikö se ilmastonmuutos
olekaan käynnissä?

Pääviestit

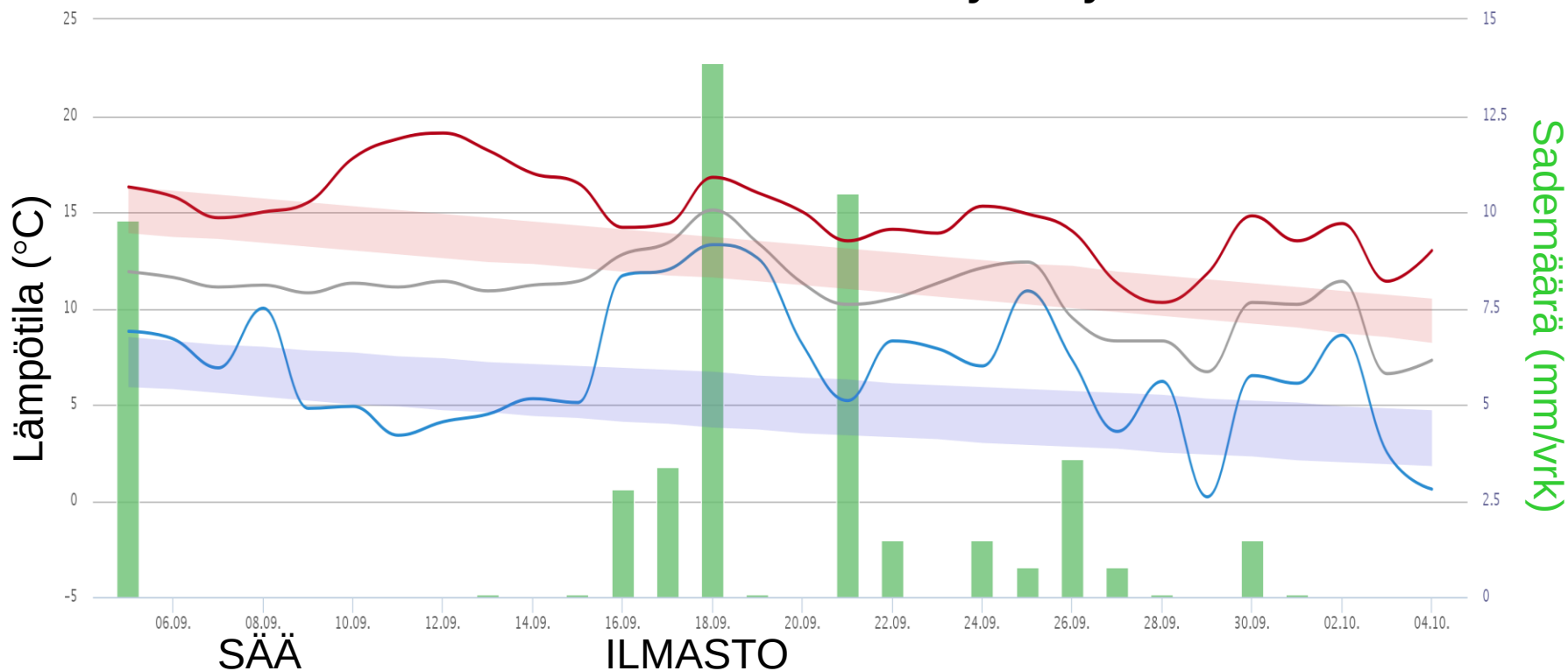
- Suomen ilmastossa talvisäät vaihtelevat – näin myös jatkossa
- Maapallon ilmasto on muuttumassa
- Suomen talvet lauhtuvat, sademäärät kasvavat ja lumipeite muuttuu epävarmemmaksi
- Talvi-ilmaston muutoksilla on monia vaikutuksia
- Alkaa olla kiire hidastaa maailmanlaajuista lämpenemistä

Lisätietoa:

Ilmasto on sään pitkäaikainen (~ 30 v) tilasto

Viimeisen 30 vuorokauden sää Jyväskylässä

Vuorokauden

— ylin
— keskilämpötila
— alin

Tavanomainen

— ylin
— alin lämpötila

■ Sademäärä

6.9.-4.10. vuonna 2015 vrt. 1981-2010

<http://ilmatieteenlaitos.fi/viimeisen-30-vrk-saa>

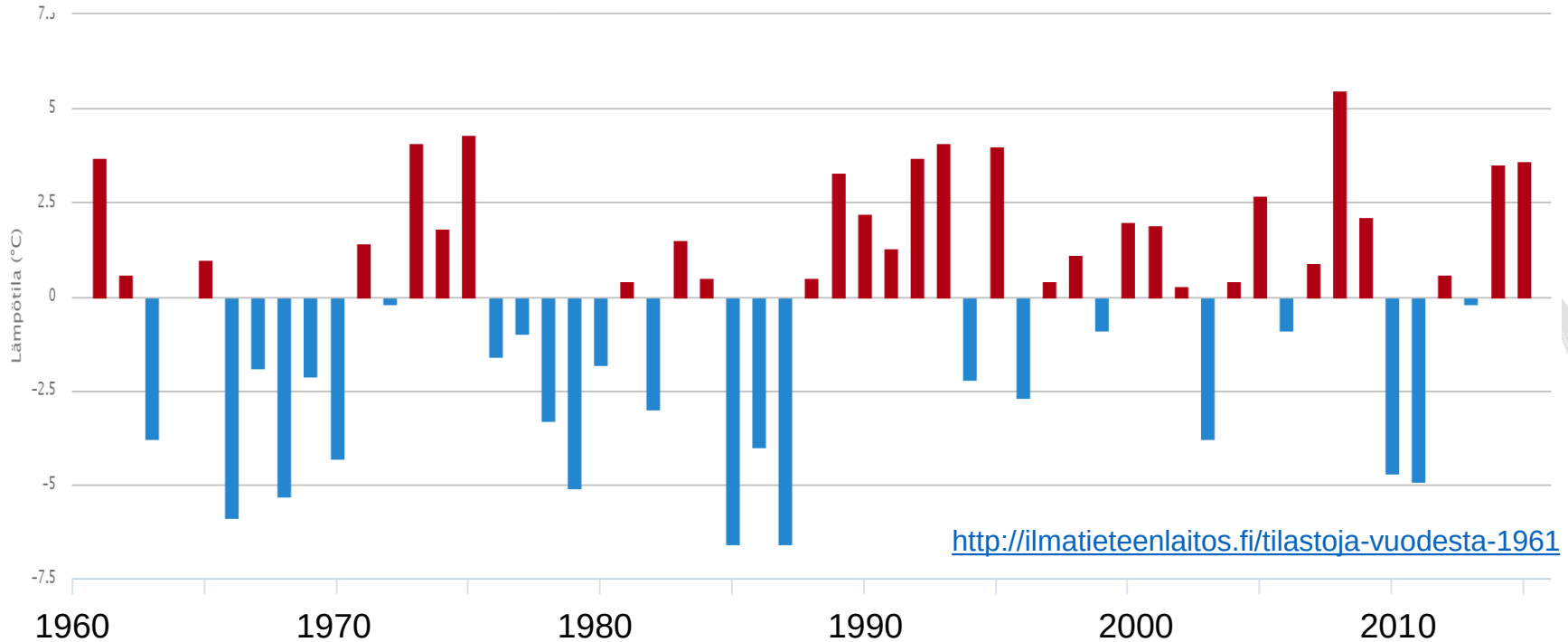

Suomen ilmastossa talvisäät vaihtelevat

Viimeisen 56 vuoden talvet (joulu-helmikuu) Jyväskylässä

v. 1981-2010 keskiarvo: -7.3°C

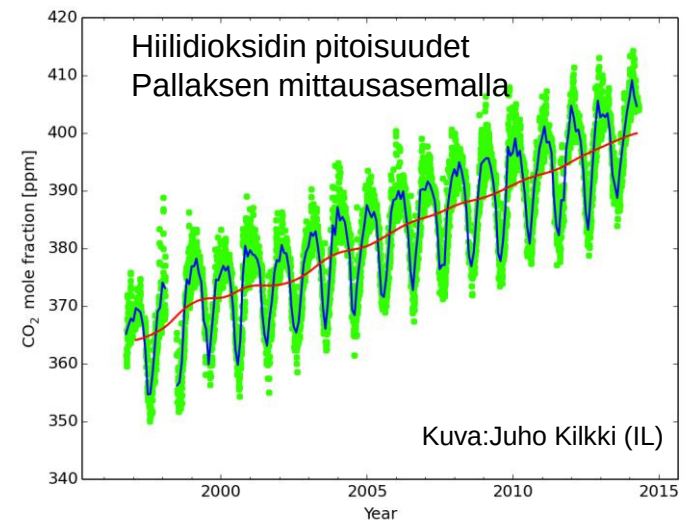
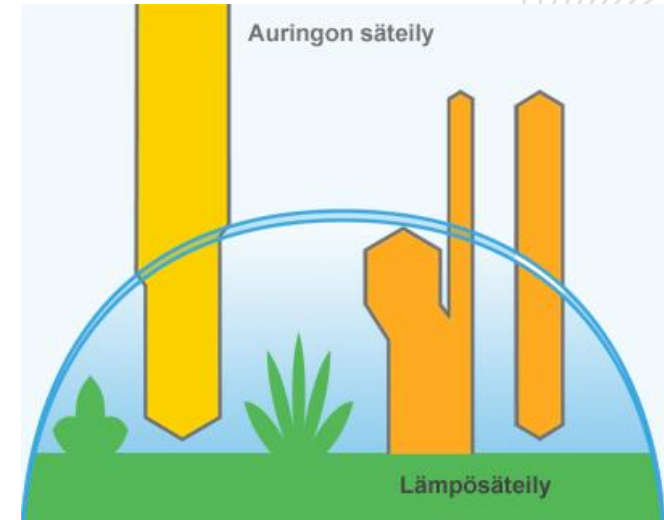
Lämpötilan poikkeama ($^{\circ}\text{C}$)
v. 1981-2010 keskiarvosta

- ✓ Talven säiden vaihtelu voimakasta päivästä, viikosta ja vuodesta toiseen!
- ✓ Suomen keskilämpötila on talvella kohonnut noin 3°C v. 1847–2013; koko vuoden keskilämpötilan nousu noin 2°C v. 1847–2013 ($1,4^{\circ}\text{C}$ per 10 v) (Mikkonen et al. 2014)

Miksei talvea 12 kk vuodessa?

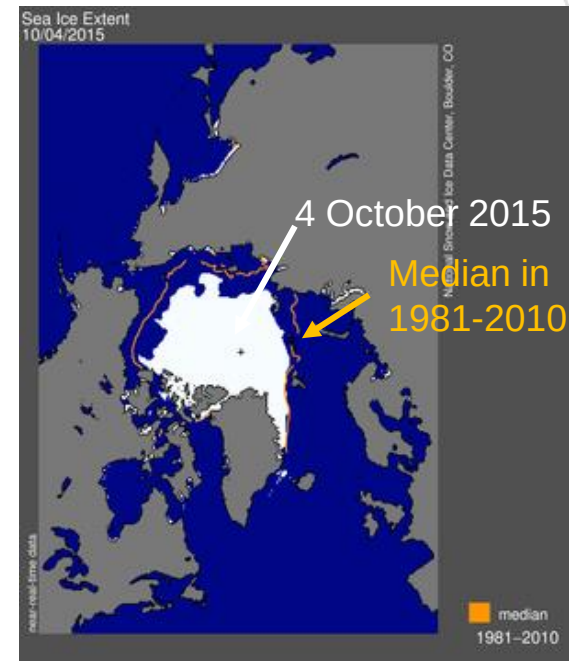
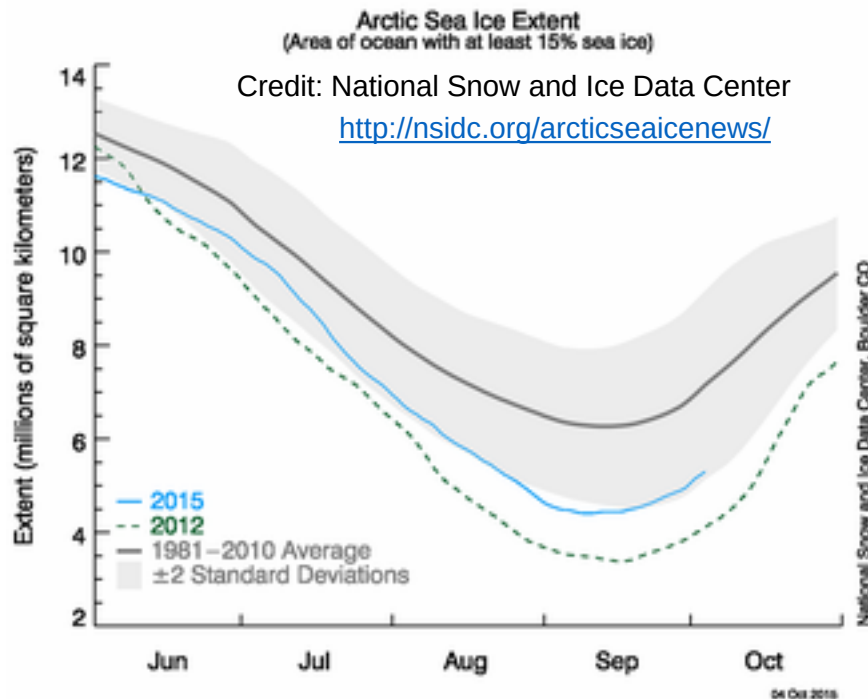
- Ilmakehän vesihöyry, hiilidioksidi ja muut kasvihuonekaasut vähentävät maapinnan ja merien lähettämän lämpösäteilyn karkaamista avaruuteen.
- Ilman luonnollista kasvihuoneilmiötä
  - maanpallon pintalämpötila olisi n. -18°C eli n. 33°C kylmempi
  - maapallolla ei olisi pitkälle kehittynyttä elämää
- Ongelma: kasvihuoneilmiö voimistuu fossiilisten polttoaineiden käytön ja metsien raivauksen aiheuttamien kasvihuonekaasujen pitoisuuksien kasvun seurauksena

Maapallon ilmasto on muuttumassa

Ilmaston lämpeneminen vähentää merijään, jäätiköiden sekä lumen määrää maapallolla.

Arktisen merijään laajuus mittaushistoriansa aikana (v. 1979 ->):

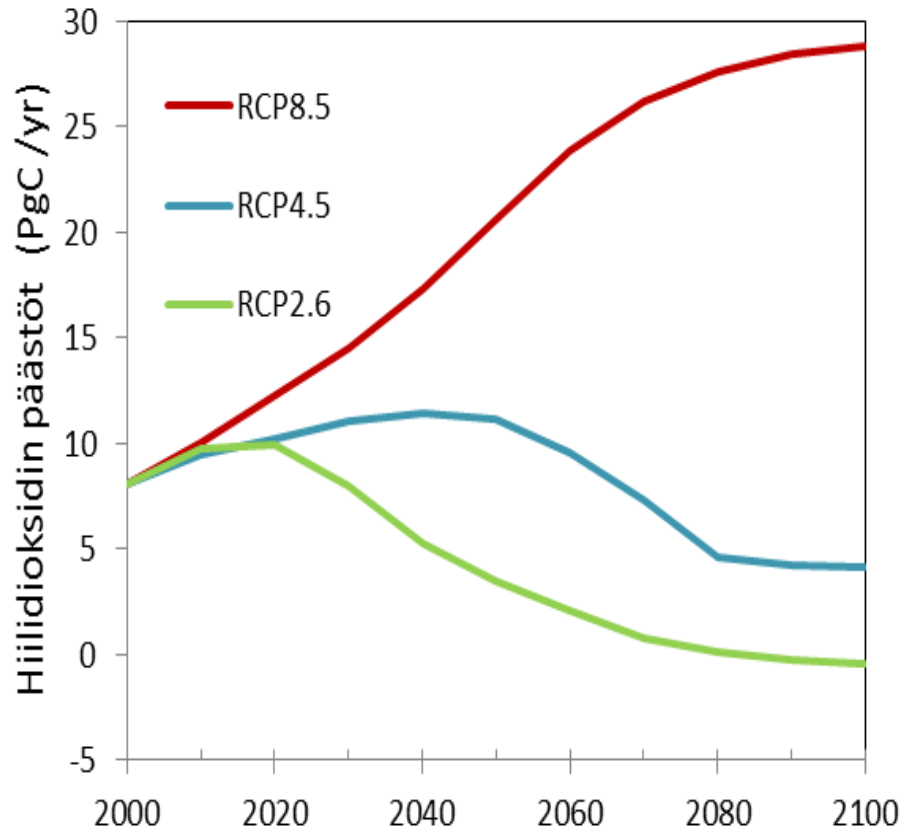
- ✓ Helmikuu v. 2015: talvinen maksimi ennätysellisen pieni
- ✓ Syyskuu v. 2015: kesäinen minimi IV pienin (I: 2012, II: 2007; III: 2011)

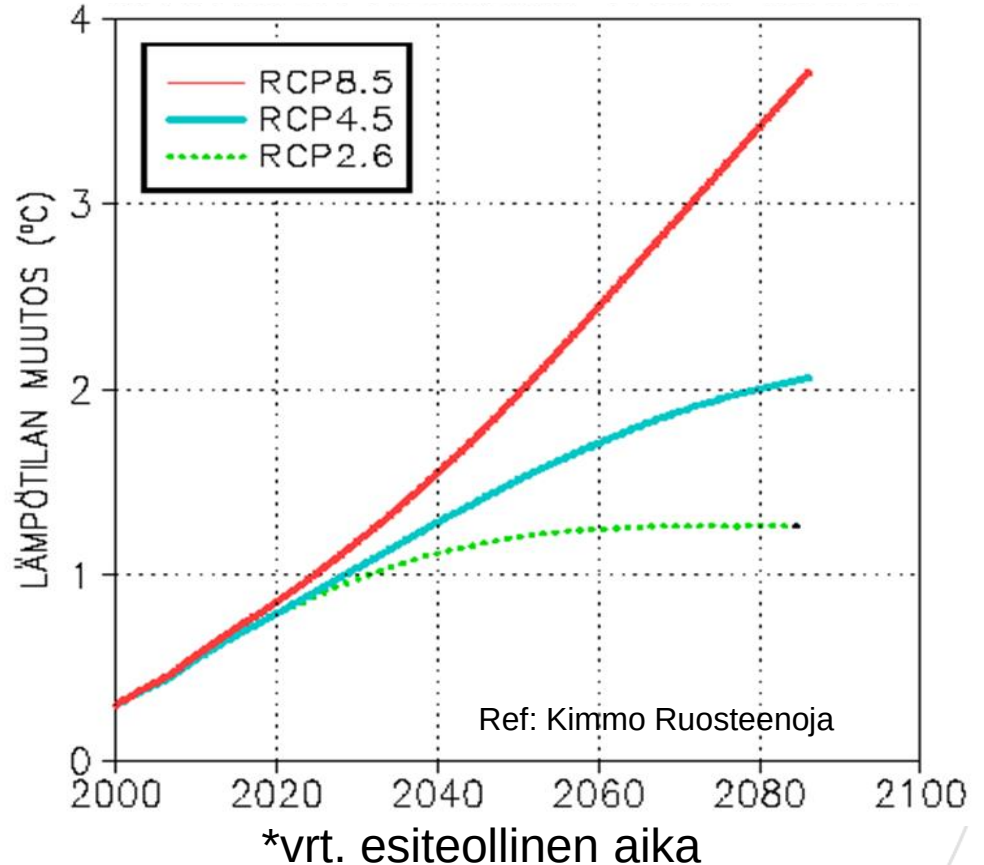
Alkaa olla kiire hidastaa maailmanlaajuista lämpenemistä

Tavoite lämpötilan nousun rajoittamisesta
kahteen asteeseen* edellyttäisi kasvihuonekaasupäästöjen rajua vähentämistä

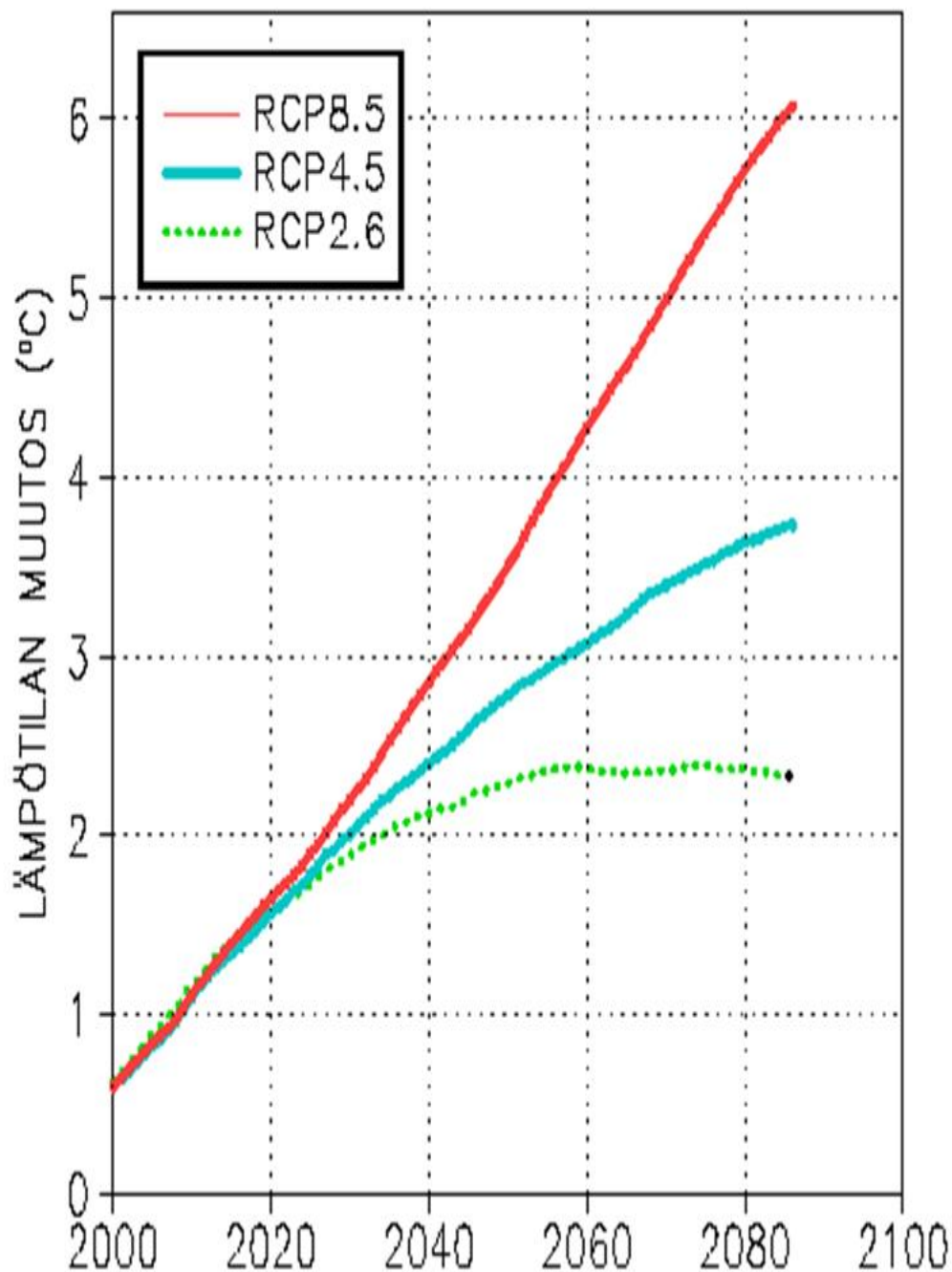
Hiilidioksidin päästöt (PgC/vuosi)

Maapallon keskilämpötilan muutos (°C)
vrt. 1971-2000

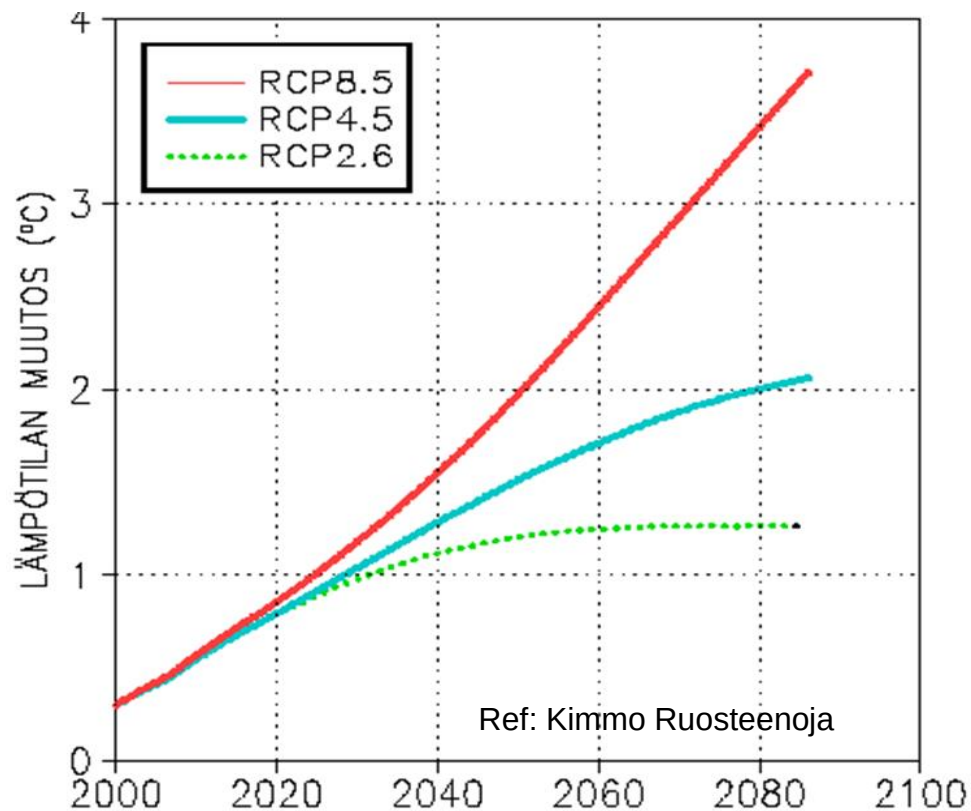

Suomen keskilämpötilan muutos (°C)

Suomen keskilämpötila kohoaa vielä enemmän kuin maapallon

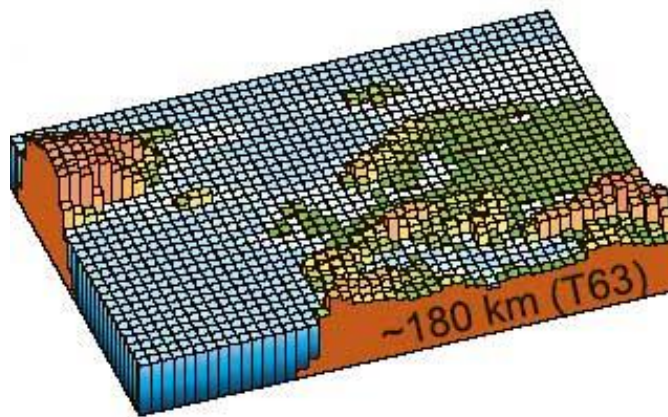
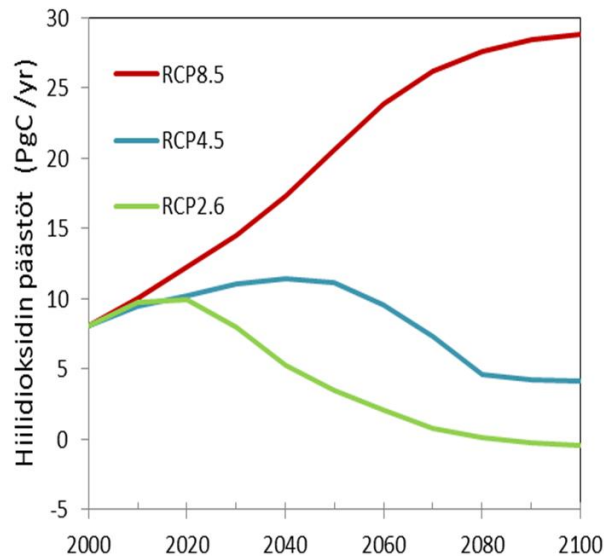
Maapallon keskilämpötilan muutos (°C)
vrt. 1971-2000

Ref: Kimmo Ruosteenoja

Miksi tulevaa talvi-ilmastoa ei voi ennustaa tarkasti?

- ✓ Ilmastomuutosten nopeus riippuu suuresti ihmiskunnan tulevasta **kasvihuonekaasupäästöistä**
- ✓ Ilmastomuutoksen **mallintamiseen** liittyy epävarmuutta
- ✓ Ilmasto **vaihtelee luonnostaan**

Miksi tulevaa talvi-ilmastoa ei voi ennustaa tarkasti?

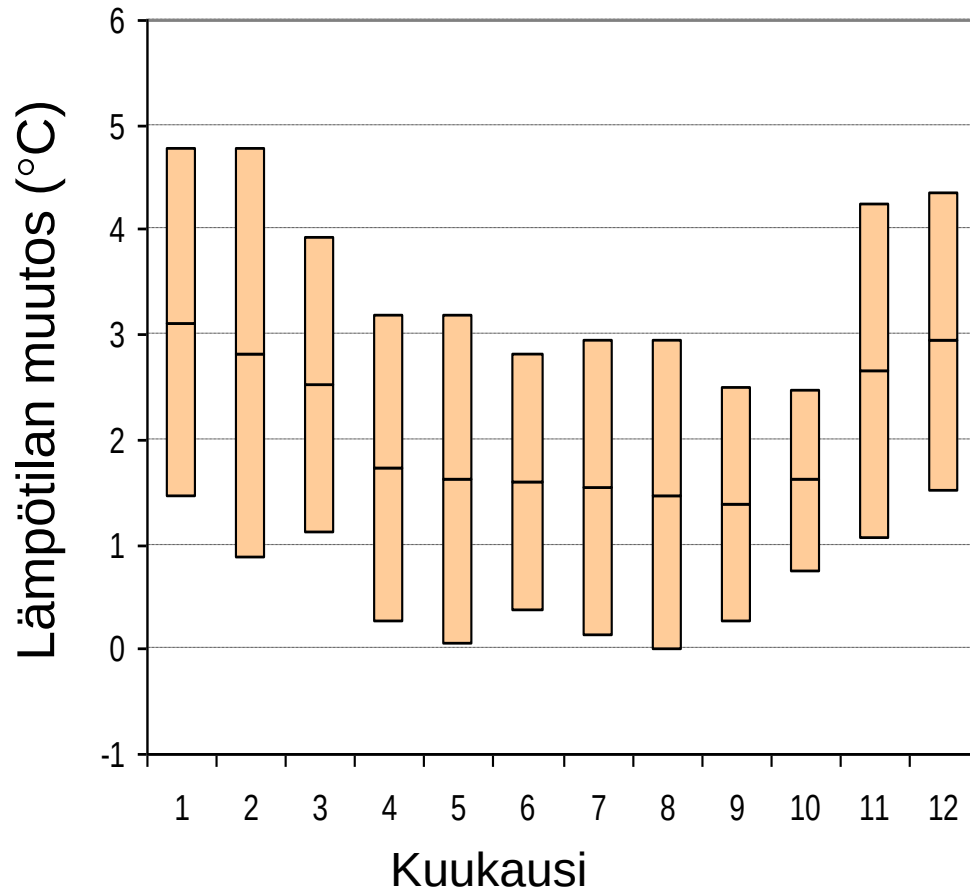
- ✓ Ilmastomuutosten nopeus riippuu suuresti ihmiskunnan tulevista **kasvihuonekaasupäästöistä**
- ✓ Ilmastomuutoksen **mallintamiseen** liittyy epävarmuutta
- ✓ Ilmasto **vaihtelee luonnostaan**

- Vuosisadan alkupuolella luonnollinen vaihtelu peittää helposti alleen pitkän aikavälin trendin
- Luonnollinen vaihtelu näyttää välillä kiihdyttävän muutoksia, välillä jarruttavan niitä
- Mitä pienempää aluetta tarkastellaan, sitä suurempi on luonnollisen vaihtelun merkitys
- Myös ilmastomallikokeiden tuloksissa on mukana ilmaston satunnaista vaihtelua

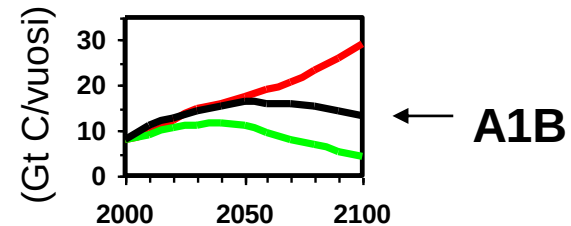

Suomen talvet lauhtuvat

Suomi v. 1971-2000 => v. 2020-2049

Päästöskenaario

Muutoksen paras arvio ja
90%:n todennäköisyysväli
"siltä väliltä" -skenaarion
(A1B) toteutuessa

- 19 ilmastomallin väliset erot
- Ilmaston luontainen vaihtelu

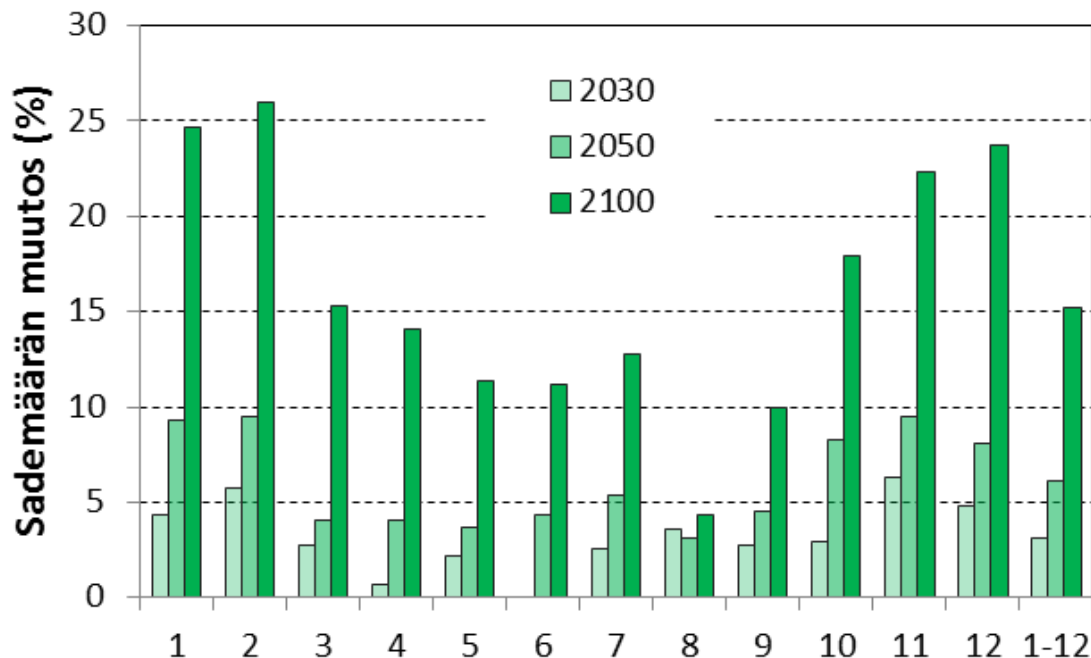
Talvet lämpenevät selvästi kesiä enemmän!
- luontainen vaihtelu edelleen suurta

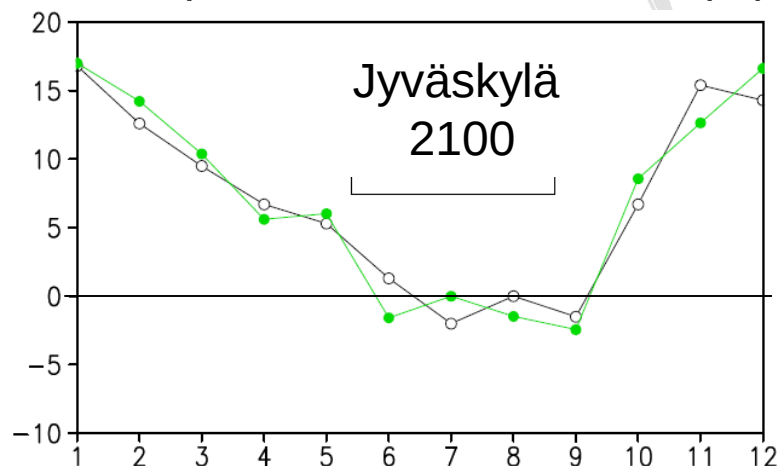
Sateet (vetenä/lumena/räntänä) lisääntyvät etenkin talvella

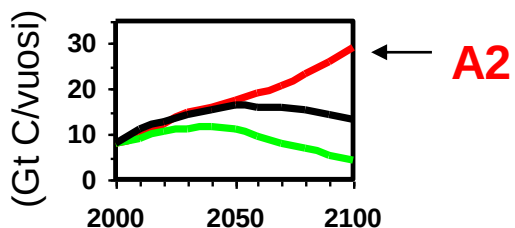
Jokioinen

Sadepäivien määrän muutos (%)

Päästöskenaario

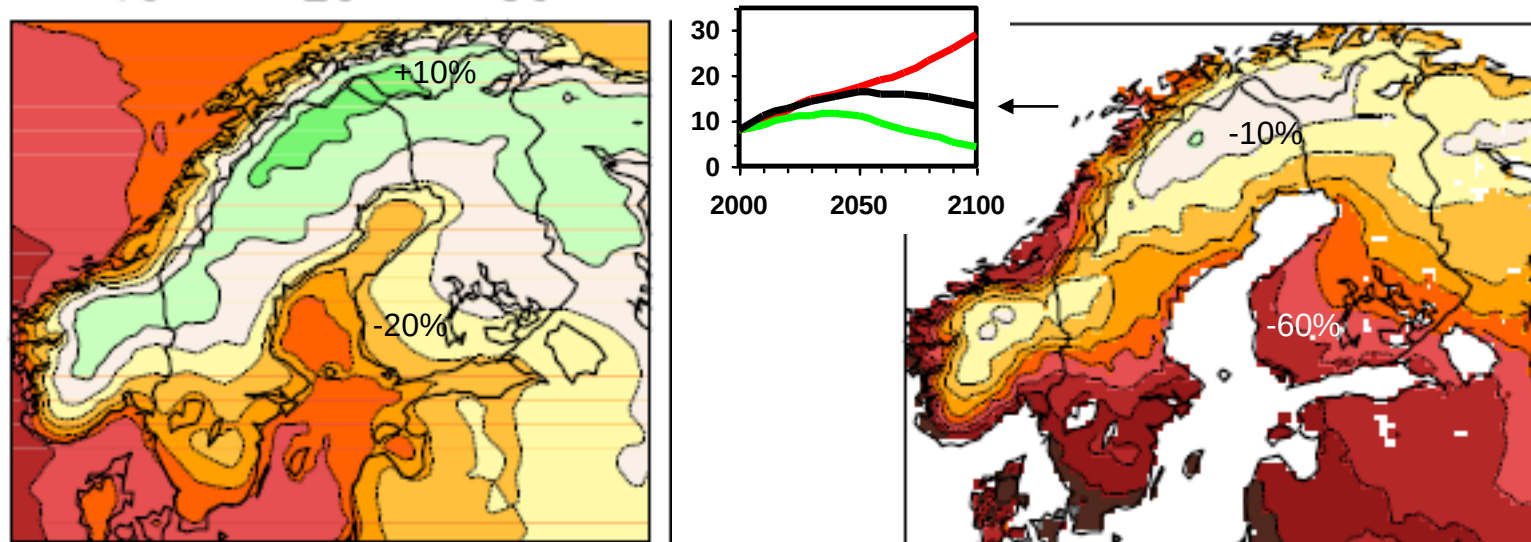

Sadepäivät (≥ 1 mm/vrk)
lisääntyvät talvella
(kesällä muutokset vähäisiä,
suuntakin epävarma)

Lumi vähenee etenkin etelässä, mutta runsaslumiset talvet eivät kokonaan katoa

Päästöskenaario

1971-2000 => 2040-2069

Vähenee

-80 -70 -60 -50 -40 -30 -20 -10 0 10 20%

Lisääntyy

Marras-maaliskuun
lumisateiden määrän
(mm/kk) muutos (%)

Maaliskuisen lumen
vesiarvon (mm) muutos (%)

Suuntaa-antava kuvaus talvi-ilmastoon liittyvistä muutoksista Etelä- ja Pohjois-Suomessa vuosisadan lopulle

Muuttuja	Etelä	Pohjoinen
Keskilämpötila	+	+
Sademäärä	+	+
Termisen talven pituus	-	-
Vuorokauden ylin lämpötila	+	+
Vuorokauden alin lämpötila	+	+
Pakkaspäivien lukumäärä	-	-
Nollapistepäivien lukumäärä*	/	+
Lumen vesiarvo	-	-
Lumipeitepäivien lukumäärä	-	-
Sadepäivien määrä	+	+
Rankkasateiden voimakkuus	+	+
Sateettomien kausien pituus	-	/
Pilvisyys	+	+
Ilman suhteellinen kosteus	+	+
Roudan määrä	-	-

+ = Lisääntyy/kasvaa
+ = Lisääntyy/kasvaa huomattavasti
- = Vähenee
- = Vähenee huomattavasti
/ = Säilyy suunnilleen ennallaan

*Aluksi talven nollapistepäivät yleistyvät myös etelässä.

Talvi-ilmaston muutoksilla on monia vaikutuksia

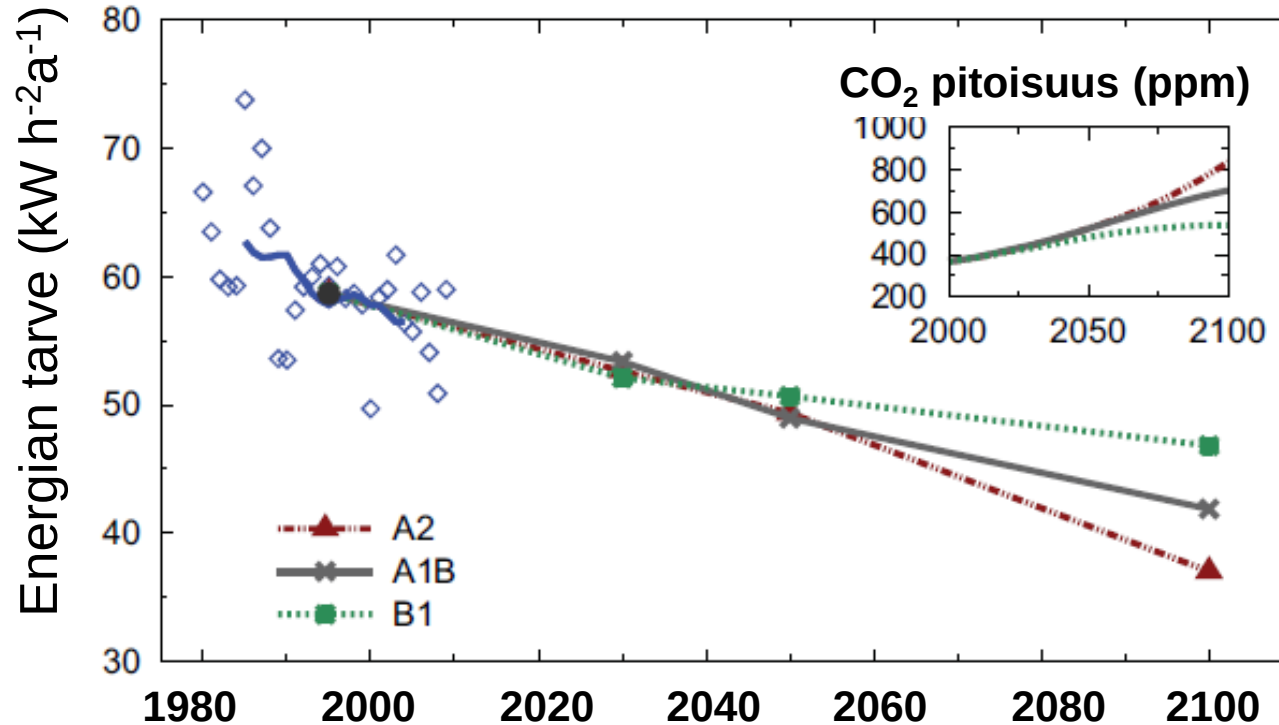
- Rakennusten lämmitysenergian tarve pienenee

Lämmitysenergian tarve pienenee

Pientalon huonetilojen lämmitys***

Vähennys* noin
10% v. 2030,
15% v. 2050,
20-40 % v 2100**
mennessä

* Verrattuna energiantarpeeseen jakson 1980-2009 tyypillisenä vuonna.

** Riippuen kasvihuonekaasujen tulevista päästömääristä

*** Myös ilmanvaihdon lämmitysenergian tarve vähenee

Talvi-ilmaston muutoksilla on monia vaikutuksia

- Rakennusten lämmitysenergian tarve pienenee
- Perinteisten talvilajien harrastaminen vaikeutuu
- Liukkaus ja pimeys voivat haitata ulkoilua
- Tieliikenteelle hankalia sääoloja
- Monet eläin- ja kasvilajit ja ekosysteemit haasteiden edessä
- Itämeren ja sisävesien jääpeite supistuu ja jääpeiteaika lyhenee
- Jne.

Kuva: Tapio Heikkilä

Kuva: Sari Hartonen

Kuva: Tapio Heikkilä

Yhteenveto odotettavista talvi-ilmaston muutoksista Suomessa

- Suomen talvi-ilmastoon kuuluu voimakas vaihtelu vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen
- Odotettavissa suuntaus kohti
  - lauhoja ja sateisia talvia
  - vähälumisempia talvia
  - vähitellen harvinaistuvia paukkupakkasia
    - mutta heikkeneekö sopeutumiskyky niihin?
  - keskitalvella yleistäviä liukkaita nollakelejä
  - pilvisempiä talvia, niukemmin auringonsäteilyä

ILMATIETEEN LAITOS
METEOROLOGISKA INSTITUTET
FINNISH METEOROLOGICAL INSTITUTE

Esimerkki tulevaisuudessa yleistyvistä talvista

23.2. 2008

Tilastot ja sattuma

Luonnollinen vaihtelu mukana jatkossakin

23.2. 2011

Ilmastonmuutos
on meneillään

- Ilmastonmuutos on osaksi luonnollista ja osaksi ihmisten aiheuttamaa.
- Ihmisten aiheuttaman ilmastomuutoksen eteneminen riippuu päästöjen ja kasvihuonekaasujen pitoisuuksien tulevasta kehityksestä.

23.2. 2008

23.2. 2011

Kaksi täysin erilaista talvea, 2007/2008 ja 2010/2011:
näkymä samalta vantaalaiselta pihalta

Kotiin viemiseksi:

- Suomen ilmastossa talvisäät vaihtelevat – näin myös jatkossa
- Maapallon ilmasto on muuttumassa
- Suomen talvet lauhtuvat, sademäärät kasvavat ja lumipeite muuttuu epävarmemmaksi
- Talvi-ilmaston muutoksilla on monia vaikutuksia
- Alkaa olla kiire hidastaa maailmanlaajuista lämpenemistä!

Lisätietoa: <http://ilmasto-opas.fi>

Suomessa ilmastonmuutoksesta seuraa sekä hyötyjä että haittoja.

Ilmastonmuutoksen voimistuessa maailmanlaajuiset kielteiset vaikutukset ulottunevat myös Suomeen.

Hallitsemattomasti edetessään ilmastonmuutos voi tuoda mukanaan jyrkkiä, vielä vaikeasti ennakoitavia muutoksia esim. merivirtoihin, mannerjäätiköihin ja ekosysteemeihin.

Lisätietoa:

